

Č.j.: NG 159/2012/SOČ

**Metodické centrum
pro muzea výtvarného umění
Národní galerie v Praze**

- Aktualizace střednědobé koncepce do roku 2016 –

I.

Stručná charakteristika současného stavu centra

Metodické centrum pro muzea výtvarného umění Národní galerie v Praze (dále jen „MC MVU“) bylo zřízeno za účelem stát se prestižním informačním a metodickým centrem pro muzea výtvarného umění a pro veřejnost a poskytovat jim účinnou odbornou a metodickou pomoc prostřednictvím webových stránek MC MVU, seminářů a kvalifikovaným zodpovídáním dotazů zejména v těchto oblastech:

- a) ochrana sbírek před nezákonnými aktivitami (ochrana sbírek bezpečnostními systémy, zamezení nezákonným vývozům kulturních statků z ČR, návrhy (včetně legislativních) směřující k zamezování (včetně legislativních) falzifikaci uměleckých děl,
- b) ochrana sbírek před nepříznivými vlivy prostředí (zkušenosti restaurátorů Národní galerie v Praze a restaurátorů přednášejících na seminářích MC MVU při ochraně sbírkových předmětů včetně doporučení jak a co restaurovat též na základě zkušenosti chemicko-technologické laboratoře restaurátorského oddělení),
- c) zpracovávání příkladů dobré praxe na základě odborných činností a projektů v rámci NG a případně dalších galerií,
- d) seznamování s prací pracovní skupiny Collections Mobility při Evropské komisi zejména s ohledem na pojišťování sbírkových předmětů a možnosti poskytování státních záruk,
- e) zkušenosti z oblasti mobility sbírek (problematika tuzemských zápůjček i zápůjček mezinárodních), zkušenosti s povoláním vývozu kulturních statků se speciálním zaměřením na vývozy předmětů kulturní hodnoty,
- f) zkušenosti z oblasti vzdělávání (specifické vzdělávací programy a aktivity pro školy, zájmové skupiny a veřejnost).

Výsledky výše popsané činnosti MC MVU jsou využívány nejen muzei, ale též ostatními příspěvkovými organizacemi MK, vysokými školami (zejména v případě pořádaných seminářů) a veřejností se zájmem o umělecké sbírky.

Největším problémem MC MVU je jeho minimální personální obsazení jedinou pracovníci.

II.

Popis cílového stavu centra, k němuž má dospět v časovém období, pro něž je zpracována koncepce

Hlavním cílem MC MVU je naplnění úkolu „*Státní kulturní politiky 2009 – 2014*“, kterým je (bod 5.1 v oblasti intervence) budování a zefektivnění metodických center pro vybrané segmenty kulturního dědictví. V případě MC MVU jde o oblast výtvarného umění. V uplynulých letech šlo o aktivity popsané v bodech a) až f) v části I tohoto materiálu.

Měnící se celospolečenské postavení muzeí a požadavky veřejnosti na služby poskytované muzei výtvarného umění vedou naléhavě ke změnám práce v těchto muzeích a v jejich proměně v polyfunkční muzejní centra, která budou pružně reagovat na měnící se kulturní potřeby, ale zároveň budou tyto kulturní potřeby ve společnosti přiměřeně iniciovat.

Z této aktuální společenské potřeby vyplývá nutnost pokračovat v transformaci MC MVU v odborné pracoviště specializované na muzea výtvarného umění, které bude schopno cílově poskytovat na jednom místě informační, poradenské a vzdělávací služby v oblasti výtvarného umění zejména těmito způsoby:

- vytvářením integračního prostoru pro jednotlivá muzea výtvarného umění (galerie), která fungují v různých podmínkách a pod různými zřizovateli, vytvářením informačního zázemí pro oborovou a mezioborovou diskusi o nových trendech a vytvářením podmínek pro výměnu zkušeností (best practices),
- zpracováváním metodik pro správu sbírek, jejich ochranu a různé formy interpretace a zpřístupňování veřejnosti, které budou poskytovány hlavně formou seminářů a metodických příruček, a tak napomohou k maximálnímu využívání kulturního movitého dědictví v ČR a jeho ochraně pro další generace,

- analyzováním problémů ve specializované sféře muzeí výtvarného umění (galerií) a vytváření odborných podkladů pro kvalifikované rozhodování muzejního managementu v oblasti využití kulturního dědictví,
- zprostředkováváním oborové a mezioborové komunikace s příbuznými paměťovými institucemi aktivním sledováním dění ve sféře výtvarného umění, památkové péče, archivů, knihoven a mezinárodních muzejních organizací a sledováním aktuálních trendů v dějinách umění ve spolupráci s vysokoškolskými a akademickými ústavy,
- celoživotním vzděláváním v galerijních specializacích pro galerijní pracovníky, studenty i veřejnost, které napomůže k využití nových příležitostí informační společnosti, k profesionalizaci odborných činností a k rozšiřování nabídky kulturních služeb.

Z průzkumu „*Muzejní centra – podpora rozvoje muzejnictví v České republice*“ organizovaného Ministerstvem kultury vyplynulo, že současné zaměření činnosti MC MVU na činnosti uvedené v bodech a) až f) v části I tohoto materiálu bylo zvoleno jako vhodné; např. byly pozitivně hodnoceny semináře pořádané MC MVU, přičemž bylo doporučeno i jejich obsahové rozšíření včetně požadavků na zpracovávání metodik práce ; z průzkumu vyplynuly i požadavky na rozšíření poradenství v celé oblasti výtvarného umění. Průzkum ukázal též na užitečnost spolupráce MC MVU s Radou galerií ČR (dále jen „RG“).

Na základě dosavadních zkušeností z činnosti MC MVU a hodnocení činnosti MC MVU vyjadřovaných nejen účastníky seminářů MC MVU, ale též průzkumem Ministerstva kultury je pro další období do roku 2016 cílem MC MVU prohlubování a zefektivňování působení v oblastech a) až f) a rozšiřování této činnosti zejména v metodikách ke správě sbírek výtvarného umění a ke standardizaci veřejných služeb, v informační činnosti MC MVU prostřednictvím jeho webových stránek v součinnosti s dalšími subjekty zabývajícími se problematikou výtvarného umění.

III.

Stanovení metod a způsobů, kterými bude stanovených cílů dosaženo, předpokládané termíny

V dalším textu nejsou dle zadání Ministerstva kultury uvedeny „*zvolené metody a způsoby, jak dosáhnout vytčených cílů, tj. např. pomocí reorganizace*“. Protože reorganizace NG bude s Ministerstvem kultury projednávána až po předložení tohoto materiálu, nemůže být v tomto materiálu problematika činnosti MC MVU z tohoto hlediska řešena.

Dosažení stanovených cílů bude prováděno zefektivněním informační činnosti MC MVU a prostřednictvím projektů, které budou konkretizovány včetně harmonogramů v letech 2012 a 2013. Většina dále uvedených projektů bude konkretizována na jednáních s RG až po předložení tohoto materiálu, protože MC MVU obnovilo spolupráci s RG až ke konci roku 2011. Realizace dále uvedených projektů je také závislá nejen na jejich finanční podpoře, ale též na personálním zajištění činnosti MC MVU.

Základními metodami, kterými bude MC MVZ dosahovat vytčené cíle jsou především tyto metody:

- **Zefektivnění informační činnosti MC MVU prostřednictvím webových stránek MC MVU**
  - Zefektivnění informační činnosti MC MVU začalo již na konci roku 2011, kdy byly na webových stránkách MC MVU zveřejněny důležité materiály např. k bezpečnosti sbírek, videozáznamy ze seminářů a videozáznam k prezentačnímu semináři lektorského oddělení Sbírkový starého umění (využití 3D digitálního průvodce). Obdobné materiály odborného a metodického charakteru budou zveřejňovány touto formou průběžně v celém období 2012 až 2016.
  - V roce 2012 po realizaci upgrade webových stránek MC MVU na konci roku 2011 bude prostřednictvím webových stránek rozesílán všem zájemcům newsletter k aktuálním otázkám v kultuře zaměřený na oblast výtvarného umění.

- V roce 2012 bude rovněž zpracován průzkum odborné veřejnosti k obsahu webových stránek MC MVU s cílem operativně reagovat na aktuální poptávku po službách poskytovaných MC MVU v oblasti výtvarného umění.

- **Organizování seminářů, workshopů a pracovních setkání**

Naplňování stanovených cílů se bude i nadále realizovat prostřednictvím seminářů pro odbornou veřejnost. Pro rok 2012 uspořádá MC MVU těchto 5 seminářů (z toho jeden již ve spolupráci s RG):

- a) seminář pro restaurátory na téma „Restaurování nástěnných maleb“
- b) Seminář pro pracovníky archivů
- c) Modifikovaný seminář na téma „Bezpečnost muzejních sbírek“,
- d) Seminář „Praktické otázky mobility muzejních sbírek II“,
- e) seminář ve spolupráci s RG k využití a rozšiřování digitálního registru sbírek,

popř. aktuálně uspořádá další semináře k problematice řešené v roce 2012.

I v dalších letech do roku 2016 bude MC MVU pokračovat v pořádání seminářů; při stanovování jejich zaměření bude vycházet z průzkumu požadavků veřejnosti prováděného na webových stránkách MC MVU.

- **Spolupráce uvnitř NG a spolupráce se subjekty působícími v oblasti výtvarného umění, zejména pak s RG**

Tato spolupráce byla sice realizována i v předcházející době, ale k jejímu zintenzivnění bude docházet postupně od roku 2012 na základě projektů dohodnutých zejména v rámci spolupráce s RG (nebude však omezeno jen na toto občanské sdružení). Protože k navázání součinnosti s RG došlo v závěru roku 2011, bylo možné zatím jen nastínit možnosti společných projektů, které jsou uvedeny dále jako dílčí cíle. Z těchto projektů pak vyplývá součinnost i s dalšími institucemi. Tyto projekty pak budou od roku 2012 postupně konkretizovány včetně jejich harmonogramů a finanční náročnosti. Jejich realizace pak bude v neposlední řadě záviset nejen na jejich finanční podpoře, ale též na personálním zajištění činnosti MC MVU.

Dílčí cíle vedoucí k zintenzivnění a zefektivnění činnosti MC MVU

Dílčí cíl: vytváření integračního prostoru

Zahájení v roce 2012, průběžné naplňování do konce plánovacího období:

- Vytvořením prostoru pro jednání RG ČR na půdě metodického centra v celém období 2012 - 2016
- Obnovením spolupráce s RG ČR při přípravě a organizaci workshopů na témata, která regionální galerie považují za důležitá
  - 2012 – 2014 Muzejní autority a Registr sbírek výtvarného umění;
  - 2013 – 2014 Problematika standardizace veřejných služeb v muzeích umění (definování indikátorů výkonů /kvality a kvantity) a základních galerijních profesí – řízené diskuse (workshopy) vybraných týmů odborníků a zpracování jejich závěrů;
  - 2015 – 2016 Problematika vytváření odborných tezaurů z oborů výtvarného umění – řízené diskuse vybraných týmů odborníků a zpracování jejich závěrů;
- Průzkum a mapování činností galerií pro výměnu zkušeností upozorněním na příklady dobré praxe (best practices);
  - 2013 – 2016 Rozpracování pilotních projektů 3D prezentace a interpretace podle cílových skupin výtvarného umění ve správě NG pro potřeby krajských galerií (možný výstup i v podobě metodiky);
  - 2013 – 2016 Vytipování úspěšných projektů, postupů a realizací krajských galerií a jejich zpracování jako příkladů dobré praxe a zveřejnění na webu MC MVU.

Cíl lze v přiměřeném rozsahu pracovní kapacity jednoho metodika naplňovat v rámci současného podoby metodického centra, systematické mapování a zpracovávání příkladů dobré praxe předpokládá navýšení personální kapacity MC alespoň o 1 další úvazek fundovaného odborníka s galerijní praxí.

Dílčí cíl: vydávání metodik

Naplňování zahájeno v roce 2011 (bezpečnostní metodika), vydávání metodik průběžně do konce roku 2016:

- překlady a vydání aktuálních metodik a manuálů z OMC - expertních skupin Evropské komise pro mobilitu sbírek, výpůjčky a dalších
  - 2012 - „Podpora mobility sbírek – Cesta vpřed pro muzea v Evropě“ (ed. Susanna Pettersson, Monika Hagedorn-Saupe, Teijamari Jyrkkiö, Astrid Weij), Finnish National Gallery 2010;
  - 2013 – 2016 závěrečné zprávy a další dokumenty dle jejich vydání jednotlivými skupinami OMC;
- vlastní projekty MC s metodikou jako výstupem - standardizace veřejných služeb v muzeích umění a základních muzejních profesí
  - 2013 - 2016 postupná příprava dílčích metodik ve spolupráci s odbornými pracovišti NG, RG ČR, experty z oblasti VŠ a nezávislými experty.

Cíl v oblasti překladových metodik lze při stanoveném objemu finančních zdrojů a v přiměřeném rozsahu pracovní kapacity jednoho metodika naplňovat v rámci současné podoby MC MVU, v oblasti vytváření vlastních metodik lze úspěšně pokračovat po rozšíření personálního zajištění MC alespoň o 1 další úvazek fundovaného odborníka s galerijní praxí a zajištěním pravidelného objemu finančních prostředků v rámci víceletých projektů.

Dílčí cíl: analýza problémů ve sféře muzeí výtvarného umění

Zahájení v roce 2012, průběžně do konce roku 2016:

- 2012 zmapování aktuální situace ve spolupráci především s RG ČR,
- 2013 – 2014 příprava a realizace průzkumů k nejpalčivějším problémům k získání porovnatelných dat – předpoklad spolupráce ze strany RG ČR, AMG a případně orgánů zřizovatelů;
- 2013 – 2016 příprava seminářů na zjištěná aktuální témata komunikace muzeí umění s veřejností – předpokládaná spolupráce s odborníky mimo muzejní sféru.

Cíl lze pravidelně naplňovat pouze po personálním posílení MC MVU nebo po systémovém organizačním navýšení participace odborníků NG z jiných úseků na činnosti MC.

Dílčí cíl: zprostředkovávání oborové a mezioborové komunikace

Zahájení v roce 2012, průběžně do konce roku 2016:

- 2012 - 2016 z veřejných zdrojů dostupným sledováním činnosti partnerských institucí a jejich projektů využitelných v rámci správy a prezentace kulturního dědictví a jejich analytické interpretace pro potřeby muzeí výtvarného umění zveřejňované na webu MC MVU a cíleným rozesláním zpráv v rámci informačního servisu MC;
- 2013 – 2016 zvýšením spolupráce s ostatními muzejními metodickými centry a poradenské činnosti pro oblast muzeí výtvarného umění;
- 2013 – 2016 aktivní zapojení se do těch projektů ostatních metodických center, které budou mít dopady pro činnosti muzeí výtvarného umění;
- 2013 – 2016 zapojení se do těch vědeckých projektů NG a jiných státních organizací a vědeckých ústavů, jejichž výstupy bude metodika (certifikovaná metodika) mající dopady pro činnosti muzeí výtvarného umění.

Cíl v oblasti sledování činnosti partnerských institucí z veřejných zdrojů lze v přiměřeném rozsahu pracovní kapacity jednoho metodika naplňovat v rámci současné podoby MC MVU, v oblasti navýšení spolupráce a pracovního zapojení se do projektů lze úspěšně pokračovat po rozšíření personálního zajištění MC alespoň o 2 další úvazky odborníků s galerijní praxí.

Dílčí cíl: celoživotního vzdělávání

Předpoklad naplňování 2014 – 2016:

- 2014 – 2016 předpokladem pro zahájení je definování standardů veřejných služeb v muzeích umění a pracovních standardů základních galerijních profesí v rámci diskusí vybraných týmů odborníků a zpracování metodik. Na jejich základě budou připraveny výukové osnovy a programy s praktickými ukázkami v rámci specializovaných pracovišť NG, připravena certifikace jednotlivých kurzů podle vybraných galerijních specializací, utvořeny lektorské týmy a připraveno zázemí pro výuku na půdě NG – předpoklad externí spolupráce s odborníky i mimo NG;
- 2012 – 2016 pokračování spolupráce MC MVU s VOŠIS Praha (zahájené 2010) na přípravě a zajištění specializovaného kurzu o sbírkách výtvarného umění a galeriích a praxe studentů v NG v rámci oboru služby muzeí a galerií.

Cíl přípravy certifikovaných kurzů lze naplnit po rozšíření personálního zajištění MC alespoň o 2 další úvazky odborníků s galerijní a pedagogickou praxí nebo po systémovém organizačním navýšení participace odborníků NG z jiných úseků na činnosti MC.

IV.

Ekonomická rozvaha, zdroje financování, personální zajištění

V roce 2012, jak uvedlo Ministerstvo kultury v zadání tohoto materiálu, nelze počítat s finanční podporou, která by byla výraznější než podpora v roce 2011. Z toho také vychází návrh činnosti MC MVU na rok 2012 (finanční podpora v roce 2012 činila 650 tis. Kč), ve kterém lze z poskytnuté finanční podpory zajistit zefektivnění informační činnosti MC MVU prostřednictvím webových stránek, pořádání seminářů a obdobných setkání odborné veřejnosti z oblasti výtvarného umění a dohodnutí konkrétní spolupráce zejména s RG spolu s konkretizováním některých dílčích projektů včetně jejich harmonogramu a finančního zajištění.

Problémem finančního zajištění návrhu činnosti MC MVU na rok 2012, nebude-li finanční podpora MC MVU alespoň částečně navýšena oproti roku 2011, je překlad publikace – Cesta vpřed pro muzea v Evropě“ (ed. Susanna Pettersson, Monika Hagedorn-Saupe, Teijamari Jyrkkiö, Astrid Weij), Finnish National Gallery 2010, popř. dalších materiálů k mobilitě sbírek, problematice státních záruk a zapůjčování a vývozu kulturních statků. Z důvodu inzerovaného nenavyšování finančních prostředků v programu kulturní aktivity nemohl být dán do plánu činnosti na rok 2012 projekt projektů 3D prezentace a interpretace podle cílových skupin výtvarného umění ve správě NG pro potřeby krajských galerií (možný výstup i v podobě metodiky), na kterém by se MC MVU podílelo spolu s lektory Sbírkou výtvarného umění, protože jeho realizace dle odhadu lektorů si vyžádá nejméně 350 tis. Kč. Je zatím nejisté, zda se pro realizaci tohoto velmi zajímavého projektu podaří získat finanční zdroje ze strukturálních fondů EU a finančních mechanismů EHP/Norsko.

Pro rok 2012 lze tedy zajistit zefektivnění činnosti MC MVU tak, jak to uvádí návrh plánu činnosti MC MVU na rok 2012 při současném personálním zajištění činnosti MC MVU pouze jednou pracovnící, ovšem za předpokladu, že bude po reorganizaci v NG možné počítat se zapojením dalších pracovníků NG (ředitel SOČ, pracovníci fotooddělení, archivu, odboru registru a restaurátorského oddělení), popř. dalších pracovníků NG do činnosti MC MVU, kteří pomoc MC MVU poskytují z podstatné části nad rámec jejich pracovních

povinností. Odhad této finanční náročnosti byl pro rok 2011 konkretizován částkou 4 550 000 Kč, pro další roky se předpokládá zvyšování této částky

Práce na jednotlivých projektech v letech 2013 až 2016 si vyžádá vedle výše uvedených nákladů na mzdy pracovníků NG vyšší finanční podporu činnosti MC MVU z programu Kulturní aktivity než jsou ty, které Ministerstvo kultury předpokládá poskytnout MC MVU na rok 2012, na realizaci výše uvedených dílčích projektů, především na realizaci projektů (např. jen realizace projektu 3D prezentace s lektory Sbírký starého umění vyžaduje finanční zabezpečení ve výši cca 350 tis. Kč) a vydávání metodik k těmto projektům po jejich dokončení, případně překlady textů (např. textu pracovní skupiny Collections Mobility při Evropské komisi) včetně jejich odborné redakce a administrativního zpracování. Tyto práce mohou být zajištěny jednak navýšením počtu pracovníků MC MVU, jednak navýšením podpory na poskytování služeb nebo finančních prostředků na ostatní osobní náklady (vykonávání části prací externí formou) ve výši minimálně 600 tis. Kč.